PĂRINTELE

ARSENIE BOCA

TREPTE SPRE VIEȚUIREA ÎN MONAHISM

IC XC
NI KA

EDITURA TEOGNOST

Cuprins

I

Lepădarea de lume

Cine vrea să vină după Mine, să se lepede de sine, să-şi ia crucea în fiecare zi şi să-mi urmeze Mie. (Luca 9, 23)

Lepădarea de lume are două trepte. Întâi ne lepădăm de lumea din afară şi de tot ce ne-ar putea tine legați de ea. În al doilea rând ne lepădăm şi de toate asemănările noastre lăuntrice cu lumea. Acestea sunt patimile, năravurile şi toate slăbiciunile noastre personale.

Dacă am rămâne în lume ne-am face una cu lumea. Dacă însă vrem să urmăm lui Iisus, atunci trebuie să desăvârşim lepădarea de lume cu lepădarea de sine. Lumea aceasta este eul, egoismul, este iubirea şi încântarea de sine, e suportul plăcerii şi al complacerii în lumea aceasta. Egoismul este rădăcina tuturor patimilor. Iar lepădarea de sine este uscarea acestei rădăcini şi prima condiție a urmării lui Hristos.

Dacă ieşim din lume scăpăm de vedere şi auzire. Cu aceasta mai slăbesc puțin şi patimile noastre. Dar ca să ne desprindem deplin din puterea lor trebuie să tăiem odraslele şi rădăcina prin nevoința de fiecare zi a lepădării de sine. Aceasta e simțită de firea noastră cea pieritoare ca o cruce pe care de fapt moare omul nostru cel vechi. Nu putem urma lui Iisus decât omorând în tot ceasul patimile noastre.

Pentru început urmarea lui Iisus chiar rostul acesta îl are: de a ne desprinde firea de patimi iar în locul lor a deprinde virtuțile.

Lepădarea de sine nu este cu neputință sau înfrângere. Dimpotrivă, e descătușarea unei foarte mari puteri sufletești. Mărturie la îndemână ne stau însăşi prilejurile. Dacă le câștigăm, adică ne comportăm prin ele după Duhul lui Dumnezeu, simțim în suflet o pace şi o creștere sufletească. Pe când dacă le pierdem, adică ne comportăm după om sau după patimi, simțim o tulburare, o mustrare de conștiință şi o împuținare sufletească. Lepădarea de sine dovedește

credința şi dragostea pe care o avem către Iisus. Din aceasta izvorăște o mare trăire sufletească. Lepădarea de sine trebuie să ne-o facem a doua natură, ca să ne însoțească toată calea călugăriei şi să caracterizeze călugăria.

În felul acesta seacă izvorul şi rădăcina patimilor.

II

Despre sfaturile Evangheliei şi voturile monahale

Iisus a dat porunci şi sfaturi şi pildă cu viața Sa. În aceasta a descoperit toată voia lui Dumnezeu către oameni, ca să se mântuiască. Poruncile asigură mântuirea pentru toată lumea, iar sfaturile evanghelice sunt acestea: sărăcia de bună voie, viața fără prihană şi ascultarea necondiționată.

Pe sfaturile evanghelice se întemeiază călugăria. Cinul monahal urmărește deci trăirea creștinismului până la măsurile desăvârșirii. Dar ca să facă firea omenească o cale atât de lungă trebuie înțelese bine mijloacele şi foarte bine cunoscută calea. Mai întâi fiți de-a dreptul ucenicii lui Iisus, cum au fost apostolii, dar putem fi niște ucenici mai smeriți al unui slujitor al lui Iisus, cum este duhovnicul. Călugăria nu se învață atât din cărți cât din această ucenicie.

Voturile sau făgăduințele monahale au rostul de a desprinde rând pe rând patimile care strică firea noastră şi primejduiesc mântuirea. Primejdia cea mai mare a patimilor de căpetenie este aceasta, că duc sufletul la necredința în Dumnezeu prin faptul că prind sufletul şi trupul numai de viața aceasta deșartă.

Ştiind Iisus că patimile opresc sufletul de la calea Sa, întrucât îl lipesc de viața aceasta, ne-a cerut să ne lepădăm de tot ce avem, să urâm familia, ba să urâm şi propria noastră viață în condițiile lumii acesteia (Luca 14, 26). Călugăria stabilește o altă înrudire între oameni: rudenia cea după Duh. Căsătoria şi copiii îi părăsești înainte de a-i avea şi n-o iei pe calea aceasta. Aceasta este voia sfântă pe propria ta viață văzută după chipul veacului acestuia. Aici își dovedesc sfaturile evanghelice temeiul. Astfel, sărăcia de bună voie ne izbăvește de

lăcomie, de iubirea de argint şi de lene. Fecioria biruie desfrânarea. Iar ascultarea necondiționată omoară mândria, invidia, mânia, slava deșartă şi întristarea.

Dintre cele trei făgăduințe cea mai grea e ascultarea, pentru că are de biruit mai mult patimile mintii care discută cu Dumnezeu în loc să asculte fără discuție.

Nici o patimă nu vrea să părăsească firea fără nevoințe, adică silințe ale conștiinței întărite de voință. Din pricina acestei lupte între convingeri şi patimi călugăria e dătătoare de har și e numărată la Taina Pocăinței.

Ascultarea este pretutindeni o temelie a rânduielii în societatea omenească, dar în călugărie ascultarea mai are ceva fundamental deosebit: ca ascultare din convingerea că prin conștiința starețului sau a duhovnicului îți grăiește Însuși Hristos. Orice abatere de la acest greu de ascultare atrage o întărire a patimilor şi o slăbire a sufletului.

Iată înțelesul călugăriei.

III

Despre post şi rugăciune

Postul e vechi şi începe odată cu omul. E prima poruncă de stăpânire de sine. Postul şi rugăciunea sunt două mijloace prin care curățim firea de patimi. Toți oamenii care s-au apropiat de Dumnezeu şi-au smerit sufletul cu rugăciune şi post. Şi Iisus a postit 40 de zile punând postul începătură a vestirii Împărăției lui Dumnezeu, deși Lui nu-I trebuia, fiind nepătimaș.

Temeiurile mai adânci ale postului şi rugăciunii le găsim tot la Botez. Adâncul ființei noastre se îmbracă în Hristos. În acest adânc al mintii, sau în altarul inimii după expresia părinților, se sălășluiește Hristos, izgonind afară pe satana, care se retrage în simțiri. De aici puterile potrivnicului, patimile, se silesc să învăluie şi să prindă voința din nou în mrejile sale.

Cu trupul însă nu putem trata decât prin post. El nu știe şi nu recunoaște convingeri. De aceea el trebuie uscat, încet şi cu socoteală, fiindcă în mocirla uscată porcii patimilor nu mai vin să se scalde.

Ca să zădărnicim puterea potrivnică care lucrează prin simțuri patimile plăcerii, slăbim prin post aceste simțuri şi închinarea lor către plăcere. Un organism topit cu postul nu mai are putere să schimbe convingerile conștiinței.

Dar mai bine de jumătate din numărul patimilor sunt ale mintii. Postul lucrează şi asupra acestora. E lucru de mirare, zice Ioan Scărarul, că mintea fiind netrupească de la trup se spurcă şi se întunecă şi că, dimpotrivă, cea nematerialnică de la țărână se subțiază şi se curăță. Ochii văd lucrurile, mintea vede gândurile.

Postul curăţeşte ochiul, rugăciunea curăţeşte mintea. Aici nu vorbim de rugăciuni care cer lucruri materiale, nici de rugăciunea care dă drumul închipuirii, după cum nu vorbim nici de rugăciunea liturgică, ci numai de rugăciunea mintii. La intrarea în călugărie rugăciunea vameșului, completată poate chiar de Iisus, e numită deodată cu metaniile “Sabia Duhului Sfânt”. Rugăciunea mintii este “Doamne, Iisuse Hristoase Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul Cu numele lui Iisus spus întâi cu gura apoi cu mintea, pătrundem din afară spre înlăuntrul nostru către Iisus, Care la rugăciunea noastră bate război cu potrivnicul din gânduri şi ne izbăvește de asupririle patimilor. Rugăciunea mintii sau rugăciunea inimii are temeiul acesta, descoperit de Însuși Iisus, că fără Mine nu puteți face nimic în privința izbăvirii de patimi, deci în privința mântuirii.

Rugăciunea mintii are şi stări superioare, când izbăvindu-se patimile, se deapănă de la sine fără cuvinte, într-o nesfârșită dragoste de Dumnezeu, de oameni şi de toată făptura.

IV

Războiul nevăzut sau despre ispite

Sufletul este mai de preț decât toată materia lumii pentru că în el e sădită de la obârșie posibilitatea desăvârșirii. Pe de altă parte şi firea întreagă suspină după arătarea fiilor lui Dumnezeu (Romani 8, 19), adică după îndumnezeirea omului. În cale stă infirmitatea firii şi o putere potrivnică nevăzută care caută să înfrâneze sufletul de la un zbor mai înalt decât viața veacului acestuia. Şi fiindcă puterile nu erau egale, Dumnezeu S-a făcut om şi ca om a biruit pe ispititorul, învățându-ne şi pe noi lupta. A întărit firea noastră şi sălășluindu-Se întru noi prin botez ne-a făcut făptură nouă ascultătoare de Dumnezeu. Dar de la noi atât se cere: să punem în lucrare aceste ajutoare.

Tot războiul nevăzut al potrivnicului urmărește abaterea sufletului din ascultarea de Dumnezeu şi toată nevoința călugărului e să sporească această ascultare. Potrivnicul are două feluri de ispite: prin plăcere şi prin durere. Cu primele umblă să ne amăgească. Dar cu celelalte umblă să ne constrângă să socotim plăcerea ca bine şi durerea ca rău. Cu această meșteșugire ar restrânge năzuințele sufletului numai la o viață comodă în veacul acesta.

Iar călugărul are către primele: nevoințele înfrânării pentru dragostea de Dumnezeu, iar către celelalte: lepădarea de sine pentru dragostea de oameni.

Dacă vede vicleanul că nu isprăvește surparea cu ispitele atunci aruncă în minte hule împotriva lui Dumnezeu. Covârșirile acestui mândru să nu sperie pe nimeni căci nu spurcă pe om, nici să nu le băgăm în seamă.

Dar nici o viață sporită nu e cruțată de bântuieli: fie cu vederi amăgitoare şi trăgând către slava deșartă, fie cu înfricoșări grozave ducând către ieșirea din minți. În calea celor dintâi avem lepădarea de vederi, căci mai de folos este a ne vedea păcatele decât a vedea îngerii, iar în calea celorlalte avem lepădarea de sine în grija lui Dumnezeu. Pe putini credincioșii şi molatecii vicleanul îi scoate din luptă cu evidenta neputinței cu care îi aruncă în deznădejde, iar către smerenie le închide calea prezentându-le-o ca umilire. Pe calea aceasta le macină sufletul între deznădejde şi nemulțumire, de unde ajung la mânia persecuției. Adună la

conflict, se închid sufletește în prejudecăți şi așa alunecă din calea sfântă în calea profană sau chiar chimică. La aceștia lepădară de sine a fost mereu un lucru de silă sau fără convingere.

În urmă ispitele aleg trebnici de netrebnici. Într-unii ispitele desăvârșesc în suflet ascultarea şi dragostea de Dumnezeu. Iar în ceilalți le șterg pe acestea şi pun în loc ascultarea şi dragostea de sine. Ispitele descoperă ceea ce este în inima omului. Drepte sunt căile Domnului şi cei drepți merg pe ele dar îndărătnicii pe aceleași căi se poticnesc şi cad. Pentru calea călugăriei trebuie prin urmare sănătate deplină şi majoritate de minte. Viața duhovnicească nu se deschide decât în sufletul care are curajul umilinței. Înjosirea în faţa lui Dumnezeu, disprețul de sine şi lepădarea voinței proprii, iată calea celor trei arme ale sufletului (Avva Pimen).

De aceea în calea lui Dumnezeu să fii neclintit, neabătut nici de plăcere nici de durere. Dar să știi că a rămâne în picioare nu e treaba ta, nici a virtuții tale, ci a harului Aceluia Care te tine în brațele Sale ca să nu cazi în întristare. Deplin izbăvit de lupte nu este om pământean, nici nu trebuie să fie. Altfel nu ar mai fi luptă, nici ucenicie, nici sporire, nu ar mai trebui nici Harul neîncetat de la Dumnezeu. Omul nu şi-ar mai cunoaște slăbiciunea şi nici de smerenie nu ar mai avea trebuință. E mai de preț lupta, că vezi ajutorul lui Dumnezeu şi te smerești şi te umpli de dragoste, căci biruința pe mulți i-a păgubit.

Pe această cale nu poți călători fără primejdie decât condus de mâna nevăzută a lui Dumnezeu prin conștiința unei călăuze.

V

Despre lepădarea de lume

Lumea este lucrarea lui Dumnezeu. Dar stricăciunea din lume este lucrarea păcatului. Călugării fug de stricăciunea din lume pentru că aceasta desface pe oameni de Dumnezeu. Dar pentru că stricăciunea este așa de tare țesută cu lumea, călugării se leapădă de lume. Aceasta pe scurt.

Mai pe larg, fuga de lume se petrece așa: la vârsta mintii se trezește în noi şi conștiința de creștini. Conștiința aceasta e un însăși dar al botezului. De acum doi inși ne cheamă: Dumnezeu şi lumea, fiecare în partea sa. Dumnezeu ne cheamă prin conștiință, iar lumea prin trup. Aflându-ne în această cumpănă sufletească avem prin urmare libertatea de a alege modul nostru viitor de viață.

Dacă am avea să trăim o viață creștină în lume, vedem împrejur sau chiar în casa noastră, că obiceiurile şi îndeletnicirile din lume ne-ar birui şi am sfârși prin a trăi şi noi ca toată lumea. Dacă însă chemarea conștiinței către Dumnezeu e mai tare decât chemarea trupului către lume, atunci ne lepădăm de lume, vindem tot ce avem şi venim într-o mânăstire să urmăm lui Hristos.

Lepădarea de lume este prin urmare un act de libertate a conștiinței, o convingere. Nici un alt motiv nu e mai temeinic decât acesta. Iată primul pas către Împărătia lui Dumnezeu.

VI

Treptele viețuirii duhovnicești

Este o singură viață duhovnicească pentru că este un singur Duh. Deprinderea şi trăirea ei însă este treptată, pe măsură ce ne curățim de patimi, iar aceasta este numai începutul. Perioada de timp caracterizată prin lupta cu patimile se numește asceză, luptătorul ascet iar totalitatea învățămintelor se numește ascetică. Cuvântul asceză e grecesc şi însemna la început exercițiu fizic. Apoi a căpătat înțelesul de exercițiu moral pe care l-au luat mânăstirile desăvârșindu-i înțelesul, de totalitatea nevoințelor prin care se izbăvește firea de patimi.

Aceasta prin urmare este perioada de urcuș în care preocuparea de căpetenie a monahului este curățirea de patimi. Chiar termenul de curățire are şi el două vârste şi s-a încetățenit sub numele de purificare. Perioada ascetică cuprinde purificarea activă în care intră toate nevoințele din partea omului şi purificarea pasivă, adică de curățire a firii de patimi dincolo de puterile omului, pe care o face Dumnezeu Însuși. El Își face loc curat în cei ce-L caută cu

dragoste, dar puterile lor nu le mai ajung pentru aceasta şi atunci ei trebuie să sufere curățiri mai presus de fire ca să poată locui în ei cu slavă Cel mai presus de fire.

Faza de culminație a ascezei şi de adâncire a trăirii duhovnicești se numește iluminare. În faza aceasta Darurile Duhului Sfânt primite la Botez se dezvoltă în toată deplinătatea lor şi întăresc sufletul pentru şi mai grele încercări. În faza aceasta pot apare amăgiri şi daruri extraordinare şi cine le are e sfătuit să nu-şi lipească inima de ele, pentru că nu numai că nu înaintează, dar poate pierde şi tot ce a agonisit. Iar calea e din ce în ce mai subțire şi tot mai mult trebuie să te lepezi de toate.

Asceza are şi un caracter hristologic. În nevoințe nu e numai omul, e şi Hristos prezent. În sforțările noastre e prezentă forța din firea omenească a lui Hristos.

Trupul şi Sângele Lui din Sf. Împărtășanie se luptă cu trupul şi sângele nostru împotriva patimilor, sfințind trupul şi arzând patimile. În perioada ascetică murim lumii şi nouă înșine împreună cu Hristos, în viața mistică. Să nu uităm însă că înainte de Înviere a fost săptămâna patimilor, răstignirea, părăsirea, umilirea, moartea, îngroparea şi pogorârea la iad, dragostea ucenicului trecută prin cele mai grele cumpene sufletești, uscăciunile, părăsirile, întunericul umilirii de moarte. Acestea constituie purificarea pasivă şi curăţesc şi ultimele rădăcini ale patimilor, realizând nepătimirea.

Ca dovadă, din cel mai adânc mormânt şi părăsire suntem răpiți afară fără veste de sfântă lumina dumnezeiască. Din cea mai adâncă beznă fulgeră lumina contemplației divine plină de Har şi adevăr. De la acest moment al luminii divine începe viața mistică, adică unirea făpturii cu Dumnezeu. Aceasta este asemănarea nu prin fire ci prin har.

VII

Spovedania şi despre cercetarea conștiinței.

Citirea Dumnezeieștilor Scripturi.

Lecturi spirituale.

Odată intrați în calea împlinirii sfaturilor Evanghelice care restrâng mult firea omenească, se înțelege că până să deprindem viețuirea după sfaturi greșim adeseori. Din pricina aceasta trebuie să înmulțim şi mijloacele de a ne menține în această viețuire. Unul din aceste ajutoare de preț este spovedania deasă. Spovedania fiind Taina Pocăinței, este dătătoare de Har care întărește puterile noastre slabe către împlinirea făgăduințelor ce le-am făcut sau ne pregătim să le facem. Spovedania deasă trebuie ținută însă la prețul ei. Ținta sufletească a monahului fată de taină trebuie îndreptată atunci când se dovedește ușurătate la mijloc. De aceea o prea deasă spovedanie, în sufletele neadâncite, se banalizează. De aceea ne ajutăm de cercetarea conștiinței sau de spunerea gândurilor, care poate fi oricât de deasă.

Sunt mânăstiri în așa fel organizate încât nimeni nu se culcă până nu şi-a spus gândurile rele, până nu s-a împăcat din inimă cu fratele său cu care s-ar fi învrăjbit peste zi şi până nu ia iertare de la toți. Spovedania deasă şi cercetarea conștiinței au rostul de a slăbi din fire deprinderile patimilor şi a pune în loc deprinderile bune sau virtuțile contrare patimilor.

Practica aceasta are însă temeiul pe cunoașterea însușirilor gândurilor. Gândurile pătimașe nemărturisite sau simplu spuse au însușirea că se întăresc şi se fac funii, cum zic părinții, şi trag mintea la învoire şi la faptă, care este păcat. Păcatul acesta este: înfrângerea morală a sufletului de către un gând rău. De aceea toate gândurile trebuiesc spuse înainte de a se întări şi de a birui mintea, căci de îndată ce sunt spuse le piere puterea de a obseda, asupri, stăpâni mintea. De altfel, şi gândurile bune trebuie controlate cu o altă conștiință, mai limpede. Controlul tuturor gândurilor e lege în călugărie. Neîntrebat nimic nu e bine, nici ce e bine, pentru că singur nu te poți apăra de săgețile slavei deșarte.

O altă măsură de ajutor în biruința asupra firii ne-o dă citirea Dumnezeieștilor Scripturi. Este Duhul lui Dumnezeu în cărțile Sf. Scripturi, de aceea citirea ei zidește duhovnicește. Dar

şi pentru aceasta trebuie putină preocupare. Mai întâi trebuie învățată această carte a lui Dumnezeu către oameni, adică înțeleasă în rostul ei de revelație, înțeleasă în cadrul ei istoric, în sforțarea ei de a menține în conştiința poporului ales așteptarea descoperirii desăvârșite în Iisus Hristos. Valoarea spirituală a Scripturii nu se pierde în istoria pe care o cuprinde. De aceea Biblia e şi singura carte, a căreia, date istorice au şi o neistorie pe care o cuprinde. De aceea Biblia e singura carte a căreia date istorice au şi o memorie duhovnicească.

De Același autor sunt şi scrierile ascetice ale Sfinților Părinți şi Scrierile Evanghelice şi scrierile sfinților. În concluzie, citirea cu socoteală a Dumnezeieștilor Scripturi aprinde şi hrănește sufletul cu gândurile lui Dumnezeu care nu sunt ca gândurile omului.

VIII

Despre răbdare, mândrie, smerenie, tăierea voii şi smerita cugetare

Lepădarea de sine nu se realizează dintr-o dată sau odată pentru totdeauna ci trebuie timp şi răbdare. Timp pentru deprindere şi răbdare pentru greutatea ei. Răbdare trebuie să avem mai întâi cu noi înșine ca să nu cădem în întristare, apoi trebuie să aibă şi alții răbdare cu noi până deprindem desăvârșit lepădarea de sine. Dacă învățăm practic lepădarea de sine şi sporește dragostea în inima noastră, răbdarea încetează de a mai avea înfățișarea negativă, de necaz, şi se schimbă în bucurie, cu toată întristarea mea sunt covârșit de bucurie. Când avem lepădarea de sine şi dragostea, ocara ni se face ca lauda şi lauda ca ocara. Răbdarea mai este şi nevoință, adică pedepsirea de bună voie a firii cu tot felul de osteneli.

Atârnă de treapta duhovnicească pe care ne găsim ca să fie cu neputință unele nevoințe sau altele. La aceste nevoințe ale răbdării nu e bine să năzuim decât pe măsura însănătoșirii firii de patimi. La începători, deprinderea răbdării începe cu ocara. Începutul trebuie întărit cu răbdarea, pentru că în lupta cu mândria şi cu slava deșartă, acestea au obiceiul să-l arunce în deznădejde ca să părăsească lupta. Cine rabdă (îndreptarea) până a sfârșit se va mântui (Matei 10, 22).

Viața duhovnicească are multe greutăți de învins, mai ales din partea mândriei. Partea importantei, boala locului de cinste sau a numelui de cinste, boala obrăzniciei, neascultarea, grăirea împotrivă, posomorârea, groaza de umilință, toate acestea sunt forme în care se dezvoltă şi se înmulțește mândria în suflet. Mândria şi toți puii ei sunt pricini de conflicte, de nemulțumiri, de fățărnicii. Din răcirea dragostei şi a umplerii sufletului de răutate sub influenta acestei patimi, mintea alunecă pe panta nebuniei. Ce e de făcut în momentul de limpezime de minte? Să simțim, să ne dăm seama că la mijloc e o patimă, cu duh rău care ne trage de minte cu o logică foarte strânsă ca să ne scoată afară din ascultarea lui Hristos. Să ne dăm seama că mai avem ceva în noi neatins de logica aceasta: conștiința. Deci să ascultăm conștiința, nu dreptatea noastră. Să căutăm de mai este cineva care ne-ar putea ajuta să ajungem la liniște. Dacă întinzi mâinile către ajutor vei fi ajutat. Inima înfrântă şi smerită Dumnezeu nu o va urgisi.

Așa începe smerita cugetare: formalizează mintea. Smerita cugetare e începutul smereniei, care nu e o virtute a firii sau expresia neputinței. Izvorul smereniei e darul lui Hristos. Nu de la oameni, nici din cărți, nici de la îngeri, ci de la Mine vă învățați că sunt blând şi smerit cu inima şi veți afla odihnă sufletelor voastre (Matei 11, 29). Suntem în furtună cu sufletul numai atâta vreme cât trăim la suprafață, la expresia cea mai dinafară a vieții. Când însă ne mai adâncim sufletele acolo unde ne așteaptă Hristos de la Botez, sau de la oricare altă Taină, primim cuvântul Lui care împrăștie furtuna. El este izvorul smereniei care reechilibrează sufletul din bântuielile mândriei. De la această experiență începând, iubim Crucea lui Hristos şi crucea noastră, cu firea primim şi credem că tăierea voii proprii e într-un cuvânt curățirea de patimi.

IX

Petrecerea monahului în lume

Viața monahului este lăuntrică, duhovnicească, pe când viața în lume e înafară. Una cu alta nu seamănă. Mirenii mai vin la mânăstire pentru rugăciune, călugării nu se mai duc în

lume să se odihnească. Toate profesiunile au vacantă sau concediu numai călugăria nu. Așa ceva ar însemna încetarea călugăriei. Se duc însă la mare trebuință în interesul de obște al mânăstirii. Haina călugărească îl face pe călugăr văzut şi cunoscut de toți. Unii îl iubesc, alții îl ocărăsc. Călugărul trebuie să se ferească în sufletul lui de cel ce-l iubește ca să nu fie rănit de slava deșartă, precum trebuie să se ferească şi de cei ce-l ocărăsc ca nu cumva poate din nepăsarea lui să fie hulit Dumnezeu. De aceea călugării nu umblă printre oameni cu ochii pe ei, cătând cunoscuți sau dorind să stea de vorbă, ci își văd de cale cu gândul la Dumnezeu.

Toți călugării care pentru neapărată trebuință au mers prin orașe au simțit trebuința ocrotirii lui Dumnezeu. Rugăciunile celor din mânăstire i-au însoțit ca o mână de apărare. Un drum în lume îți face dovada statorniciei în calea cea duhovnicească. De altfel nici nu se trimit din mânăstire decât cei mai statornici în călugărie. În ce constă primejdia ? Firea omenească a fost asemănată cu câlții, patimile cu focul. Dacă te atingi cu focul câlți fiind, patimile amorțite prin înfrânare se aprind prin simpla vedere.

Călugării trăiesc într-un altfel de foc al Duhului Sfânt. Acesta se stinge când se apropie de ei întinăciunea prin simțuri. Altă grijă pe care trebuie să o aibă monahul e la felul vorbelor pe care trebuie să le audă sau să le stăvilească. Chipul monahului a trezit întotdeauna şi în tot locul mâncărimea de limbă a mirenilor. Ei caută oarecum fie să defaime modul acesta de viață, fie să-l fericească pe al lor.

Călugărul să se ferească, din conștiință de cunoștință, de a califica moral viața mirenească, așa sau așa. Cât privește mântuirea, aceasta are multe căi înaintea lui Dumnezeu. Fiecare își alege viața care îi place sau de care se simte în stare. Mirenii știu toate înfrângerile călugărilor, dar nu știu niciodată pe vreunul din sfinții care să fi biruit el aceste înfrângeri.

Mirenii văd pe călugări prin patimile de care sunt stăpâniți ei şi nu le vine a crede că-i cu putință şi o viață de virtute. Virtutea e neînțeleasă, ba uneori e numită fățărnicie. Așa frate călugăre, învăluie pe oameni în dragostea ta cea din multă rugăciune şi vei vedea trezindu-se în necunoscuții cu care stai de vorbă şi o scânteie dumnezeiască, pe care nu şi-o pot exprima ci numai o suspină.

X

Chipul cel dinlăuntru şi cel dinafară al monahului

Sf. Apostol Pavel a descris ca pentru sine chipul cel dinlăuntru al omului: M-am răstignit împreună cu Hristos; şi nu eu mai trăiesc, ci Hristos trăiește în mine. şi viața mea de acum, în trup, o trăiesc în credința în Fiul lui Dumnezeu, Care m-a iubit şi S-a dat pe Sine Însuşi pentru mine (Galateni 2, 20).

Așadar Hristos este făptura cea nouă a monahului sau monahul în Hristos este făptură nouă (II Corinteni 5, 17). El este înlăuntru şi înafară, blând şi smerit, hotărât şi liniștit. Tulburarea celor dinafară nu-l sminteşte din aceste însuşiri sufletești, dimpotrivă, el aduce liniște. Chipul cel dinlăuntru şi cel dinafară al monahului sunt într-o deplină armonie, printr-unul străvezi pe celălalt.

Toți știm că înlăuntrul nostru stau ascunse mărgăritarul, comoara, talantul şi altarul Împărătiei lui Dumnezeu. Înlăuntrul nostru avem așadar posibilitatea sfințeniei. Dar posibilitatea încă nu e realitatea. De la sine numai, posibilitatea sfințeniei nu se transformă în sfințenie.

În viața duhovnicească credința hotărâtă poate face ca posibilitatea sfințeniei să se transforme în realitatea sfințeniei. Este nevoința monahului. Fără nevoință întinsă, susținută de convingere, orice posibilitate reală va rămâne numai posibilitate sau chiar se va transforma în imposibilitate.

De pildă mulți vin la călugărie cu o părere bună despre ei înșiși, părere pe care nemărturisit şi-o păstrează şi în mânăstire. Părerea sau iubirea de sine e o formă subțire a mândriei. În mânăstire visează sfințiri şi litanii şi viață fericită iar când aici dau de severitatea luptelor cu patimile, de tăierile dureroase ale pedepsirii întru toată fapta bună, visul se destramă şi începe dezamăgirea şi nemulțumirea, camuflările mândriei. Dacă cel în cauză își închide sufletul de către povățuirea duhovnicească pentru că aceasta taie amăgirea de sine din care creste dezamăgirea, bobul de grâu se schimbă în tăciune şi se crede grâu nedreptăţit. Aceasta este iubirea de sine pe care o menține mândria şi punctul de vamă al diavolului. Sufletele slăbănogite de mândrie stau totuși pururea încordate în legitimă apărare de către

orice îndregători, gata să-şi apere dreptatea şi să-şi justifice întristarea, să-şi explice ei mai bine cauza şi niciodată nu simte trebuință să asculte şi să urmeze, dacă este o cale mai presus de ce pot ei pricepe. Așa se explică îndepărtările, împuținările şi chiar întunecările de la rostul luminos al călugăriei.

Sufletul dus în robie e jefuit pe dată de toată agoniseala sa duhovnicească. Aceasta-i contabilitatea fricosului: zarafii cu banii lor falși fură talanții noștii buni.

Acum monahul leneș de mântuirea sa începe să uite înțelesul celor ce are de făcut, se mulțumește numai cu intrarea în călugărie ca şi cum cu aceasta şi-ar fi ajuns scopul. Potolește râvna de războire cu slăbiciunile firii patimilor, îmbrăcămintea sa de luptător al duhului pierde însemnătatea ei de la început. Sandalele nu mai aleargă pe calea gătirii evangheliei păcii, calea duhului, ci o iau iarăși pe calea pământului. Nici nu observă monahul molatic de minte când a fost scos din luptă şi redus la un simplu cuier de haine călugărești. Cu alte cuvinte nu vede că a ajuns o mizerie căzută între tâlhari, un mincinos ala Domnului Hristos. Dacă monahul se complace într-o asemenea călugărie de uniformă şi nu-l doare stingerea luminilor sufletului său - întristarea e chipul unui suflet cu luminile stinse - înseamnă că a dat în micime de suflet şi a ajuns un om de nimic. Potrivit acestei îndreptări el caută altă hrană sufletului său: lauda oamenilor, aprobarea voilor sale. De povățuitorii săi se desparte sufletește, judecându-i şi găsindu-le tot felul de pricini. Așa se cuibărește viclenia în suflet şi îl face pe monah om cu două fete, morminte văruite pe dinafară, neîngrijit pe dinăuntru, ipocrit. Prinderea sufletului într-o viață dinafară de duh prin tărâțele vieții e tot una cu ducerea lui iarăși în temnița patimilor. Când monahul a realizat fățărnicia, a ajuns pe punctul de a părăsi călugăria. În ochii lui toți sunt fățarnici, e o victimă nevinovată a nedreptăților, de aceea osândindu-i, iese dintre ei. De aici se vede destul de limpede că mândria singură, chiar sub cea mai subțire formă a sa, cum e părerea de sine, dacă nu e tăiată din rădăcini e în stare să risipească din suflet toată viața după duh. Nu e mândria urâciunea pustiului ? De aceea când te crezi bun să știi că ești nebun şi să aștepți ocara ca să te curăţeşti. Întunecarea aceasta însă ne aduce aminte de învinuirile pe care le-a adus Iisus peste capul celor ce fățărniceau virtutea. Astăzi pentru obrazele celor din îndărătnicie părăsesc lupta călugării. Biserica încearcă pedepsirea, scoaterea din monahism, afurisirea sau caterisirea. Creștinii nu au de învățat nimic bun de la acești dezertori şi mincinoși. Biserica prin slujitorii ei nu face degrabă lucrul acesta, dar ce nu poate rugămintea poate pedeapsa.

Plata neascultării de Biserică este pierderea mântuirii. Îndărătnicii dau așadar de primejdia pierzării ca să se dezmeticească. Așa se întâmplă când se întărește fariseul şi slăbește vameșul.

XI

Votul ascultării.

Votul ascultării şi personalitatea monahului.

Poate înceta obligativitatea voturilor monahale?

Dintre cele trei făgăduințe monahale, ascultarea necondiționată s-a dovedit cea mai grea, din două motive cu totul opuse: unul infirmitatea firii, iar celălalt personalitatea ei.

Mai întâi ce este personalitatea ? Ca lămurire pe scurt spunem că personalitatea este o înzestrare sufletească neobișnuită. Într-o personalitate chipul lui Dumnezeu este mult mai puternic şi mult mai limpede. Toți creştinii au sigur câte un talant, dar unii au şi câte doi, iar alții şi câte cinci. Talanții sunt talente, energii de lucru, ca de pildă o minte mai străvăzătoare, o inimă mai largă, o mare capacitate de dragoste, o voință mai puternică, o memorie mai bună, o ingeniozitate înnăscută. Aceste energii ale chipului prind mai bine, ca niște antene mai bune, energiile Harului care le sfințește. Personalitatea are de asemenea de făcut calea de la chip la asemănare. Dar datorită înzestrării sufletești mai puternice, personalitatea ar putea străbate calea într-un timp mai scurt sau ar putea realiza o neasemănată asemănare. E destul să ne gândim la Sfântuliţa de la Argeş, o copilită numai, dar cu o capacitate de dragoste care a ridicat-o între sfinţi.

Disciplina ascultării însă e generală, pentru că ea ridică firea din infirmitate precum scoate şi mândria din personalitate. Ascultarea face şi pe leneși şi pe vicleni să-şi dezgroape talantul, precum acoperă şi pe cei talentați de jefuirea slavei deșarte.

Se știe că unde este bogăție mai mare şi hoții se nevoiesc mai tare să o prade. Rânduiala ascultării e cale dumnezeiască. Chiar când se realizează sfințenia, nici aceasta nu dezleagă de acoperământul ascultării. Căci o sfințenie conștientă ar putea cădea ca fulgerul în ispita sfințeniei, care e cea mai rafinată capcană a mândriei. De aceea Avva Macarie era dus de îngeri din lumea aceasta şi pe drum îl întâmpinau dracii zicându-i: ai scăpat de noi, Macarie, iar sufletul lui răspundea: încă n-am scăpat.

Așa se explică de ce nici unul dintre sfinți nu a scăpat desăvârșit de vreo frână oarecare a neputinței, ca nu cumva tocmai la urmă să piardă totul. De aceea Sf. Părinți nu au recunoscut desăvârșirea decât după semnul desăvârșitei smerenii.

În călugărie așadar nu are nici o importantă numirea de personalitate. Dimpotrivă, e un nume de care trebuie chiar să te lepezi, să scapi de știința lui. Înzestrarea sufletească ce-i corespunde e folositoare într-alt fel, în curajul smereniei, în avântul dragostei, în capacitatea de a te bucura în suferință. Acestea dovedesc un suflet mare. Călugăria nu creste visători ai Împărătiei lui Dumnezeu, ci oameni hotărâți care duc trăirea creștinismului până la ultimele lui consecințe de disciplină şi frumusețe. Altfel Hristos nu ne-ar fi spus că Împărătia lui Dumnezeu - chiar aceasta lăuntrică - se ia cu năvală şi năvălitorii pun mâna pe ea şi *„Îndrăzniţi, Eu am biruit lumea”*.

Temeiul îndrăznelii celei după Dumnezeu este Învierea Sa din morți, dovada atât de puternică a dumnezeirii Sale. Pe cuvântul Lui, de Dumnezeu dovedit, avem şi noi îndrăzneală şi curaj împotriva lumii şi a morții din noi. Acesta-i temeiul străfund al uceniciei noastre, a cărei capăt este învierea sufletului încă din veacul acesta, în lumina veacului viitor. Pentru o astfel de rostuire a vieții e călugăria şi ea cere smerenie şi curaj. Smerenia şi curajul s-ar părea doi termeni opuși. Cu toate acestea, în viața duhovnicească ei se armonizează, ba se şi completează. Absenta sau împuținarea unuia slăbește pe celălalt şi între ei trebuie ținut un echilibru. Căci viața creștină orientată numai spre umilință ia o înfățișare de sclavie spirituală, de pipernicire la literă şi pierde curajul. De asemenea, orientarea numai spre îndrăzneală personală şi spre profetism distruge bisericitatea şi sobornicitatea creștinismului, provocând fie erezie, fie schismă, deci pierde smerenia. De aceea păstrarea capacității de încadrare în

disciplină a unui suflet face dovada armoniei şi valorii sale. Călugăria slăbește în suflete slabe şi se întărește în suflete mari.

Dar pilda celor de pe urmă aprinde curajul celor dintâi. Voturile monahale au obligativitate de conștiință. De Dumnezeu ascultăm necondiționat toată viața şi fără abatere. Dacă însă povățuitorii noștii după Dumnezeu, stareții şi duhovnicii, devin eretici şi ca atare se încarcă din partea Bisericii cu pedeapsa afurisirii sau caterisirii, atunci suntem dezlegați de ascultarea lor pentru că ei au strâmbat dreapta credință şi prin conștiința lor nu se mai exprimă voia lui Dumnezeu. Dar ascultarea de Biserică nu încetează. Obligativitatea voturilor monahale poate înceta numai în cazul extrem de rar când se întâmplă din motive chimice a personalității omenești, deci şi a conștiinței în cazul deplinătății de conștiință, însă făgăduințele rămân obligatorii iar lepădarea lor păcat. Încetarea voturilor e încetarea călugăriei. Mânăstirile cu viață de sine au slăbit votul ascultării şi al sărăciei şi din pricina aceasta sunt o formă decadentă de monahism.

XII

Rostul şi însemnătatea monahismului

Se întâmplă ca unii creștini să nu mai cunoască rostul monahismului în creștinism. De aceea te poți aștepta de la ei la cele mai felurite întrebări. Dar dacă ni-l cunoaștem noi cum trebuie, putem da seama oricând despre rânduiala noastră.

Monahismul se justifică în linii largi cu aceleași argumente cu care se justifică creștinismul. Creștinismul nu s-a învechit, dovadă că în orice epocă a istoriei s-au găsit oameni să-şi dea viața pentru el. Atunci nu s-a învechit nici monahismul, de vreme ce este ales de câte unii ca mod de viață. Cea mai bună justificare a monahismului o fac cele trei rosturi cu care a străbătut el istoria: rostul spiritual, rostul cultural şi rostul social.

Rostul spiritual şi-l împlinește monahismul prin disciplinarea firii după sfaturile evanghelice. Prin aceasta monahul nevoitor se izbăvește de patimile firii şi se face cu

neputinţă arătarea unei alte forme de viaţă după Duhul Sfânt. Viaţa mai presus de fire dovedeşte constrângător şi totuşi simplu existenta lui Dumnezeu. Mintea obişnuită, chiar a celei mai înzestrate şi cultivate firi, nu poate face dovada decisivă nici că este, nici că nu este Dumnezeu, pentru că mintea firii acesteia e tot atât de dibace de a dovedi şi afirmaţia şi negaţia unuia şi aceluiaşi lucru. De aceea filozofii şi-au dat seama de viclenia raţiunii. Ştiinţa când se pronunţă în materie de religie, de asemenea a ieşit din domeniul său, care este studierea materiei şi a legilor ei pentru folosul practic al oamenilor. Iar religia nu face ştiinţă ci conştiinţă. Căci oamenii nu trăiesc numai cu pâine. De aceea despre Dumnezeu nimenea nu poate grăi cu competentă absolută decât numai El Însuşi, când străluceşte slava Sa pe chipul fiilor Săi, sfinţii. Şi totuşi oamenilor le mai rămâne libertatea să se îndoiască. Aceste exemplare rare, sfinţii, apar printre oameni din vreme în vreme şi aduc în ei chipul lui Hristos - Care a dovedit desăvârşit pe Dumnezeu - fiind stâlpii Bisericii. Acesta este rostul de căpetenie al monahismului: trăirea creştinismului până la tensiunile desăvârşirii, când existenta lui Dumnezeu devine un fapt de natura evidentei absolute pentru toţi. Călugării care realizează monahismul sunt în lume făcliile aprinse ale lui Dumnezeu. Ceilalţi, care nu-l realizează, umblă cu ele stinse, iar pentru înfrângerile lor morale Dumnezeu este hulit printre oameni (Romani 2, 24). Dar nu aceştia califică monahismul, ci cei dintâi.

Rostul cultural este mai modest, totuşi de mare preţ şi el. Ei au împletit rugăciunea cu munca, o muncă de răbdare, o muncă de conştiinţă. Călugării s-au ocupat de copierea cărţilor sfinte. Astfel, monahilor din pustia Sinai le datorăm cel mai vechi manuscris întreg al Noului Testament. Mai târziu au început să-şi ilustreze cărţile sfinte cele mai des folosite, dintre care ne-a rămas o minunată psaltire. Tot călugării au fost primii iconari şi apărători ai icoanelor în perioada împăraţilor iconoclaşti. În toate artele minore unde a trebuit migală şi răbdare deosebită găsim pe călugări. De la ei avem obiecte bisericeşti de mare valoare artistică. Printre primii care au îmbrăţişat invenţia lui Gutenberg, tiparul, au fost călugării. Primele tiparniţe la noi le-au înfiinţat călugării. Prin munca lor s-a asigurat unitatea limbii româneşti.

Rostul social e şi mai neînsemnat şi totuşi aşa de mare. Mai întâi munca dezinteresată a călugărilor, care-i izbăveşte de lene, e un model de conştiinţă. Călugării lucrează orice ca pentru Dumnezeu nu ca pentru oameni (Coloseni 3, 23). În vremea noastră conştiinţa faţă de muncă începe să fie un factor de mare preţ în construirea viitorului oamenilor. Munca iese din stadiul pedepsei şi trece în cel al consacrării, capătă o sfinţenie pentru conştiinţa cu care e făcută.

Călugării trăiesc în viața de obște având totul de obște. Deci ei au adus până în zilele noastre amintirea vie a primelor comunități creștine din Ierusalim şi Alexandria, unde se împărțea fiecăruia după cum avea fiecare trebuință (Fapte 4, 35). Deci călugării prin viața lor de obște sunt o icoană străveche a lumii noi. Comunismul la obârșiile lui a fost creştin şi va fi şi la sfârșit.

Călugării își mai justifică rolul lor social şi prin faptul că sunt totdeauna în lupta Bisericii creștine pentru marea cauză a vremurilor noaste: pacea între popoare. Rugăciunea pentru pacea a toată lumea călugării o fac la toate slujbele lor în biserică, zi şi noapte. Pacea nu e numai un bun social ci şi un bun spiritual al oamenilor, de aceea noi ne rugăm pentru pace, pentru că la urma urmei Dumnezeu deține pacea. Astăzi armele nu sunt numai ucigătoare ci pustiitoare. Şi pentru care pricină? Pentru o mai dreaptă repartiție a bunurilor între toți oamenii. Toate religiile pământului s-au unit în lupta pentru pace, toate semințiile pământului şi mințile limpezi sunt în ideea de pace. Niciodată între cei mai depărtați şi deosebiți nu s-a văzut așa o unire ca în a cere pacea. Acesta e un lucru mai presus de oameni, de aceea pacea va învinge războiul. Convingerile unite în dreptatea cauzei sunt o putere în care intră şi toți călugării. N-a auzit Avraam de la Dumnezeu că dacă vor fi şi numai zece drepți nu va pierde cetatea ? (Facere 18, 32) Iată ce nebănuite rosturi pot avea acești oameni săraci cu duhul, care sunt şi călugării.

XIII

Purtarea monahului fată de superior şi fată de obște, fată de ascultări şi fată de bunurile mânăstirii

În calea vieții duhovnicești nu sporești decât pe temeiul încrederii totale în povățuitorii tăi: starețul sau stareța şi duhovnicul. Ascultare şi dragoste să ai către toți din obște, dar către povățuitorii tăi mai ales, pentru că ei răspund înaintea lui Dumnezeu de sufletul tău. Așadar, de ce să poarte răspunderea aceasta suspinând? Purtarea monahului descoperă adevărata sa trăire, dacă are o credință de adâncire sau o credință de suprafață. În cazul dintâi va fi pururea

cuviincios şi smerit, în cazul al doilea îndrăzneț şi obraznic. Cuviința sau obrăznicia purtării arată ce duh are în inimă în cazul acela. Stările sufletești molipsesc prin surprindere. De aceea e bine ca povățuitorii să grăiască totdeauna din conștiința slujirii lui Hristos, ca în faţa lui Hristos, şi atunci vor fi blânzi întru dojană şi smeriți întru mustrare, altfel mustrarea lor învinge dar nu convinge. Niciodată nu trebuie să uităm că prin purtarea de grijă a părinților luăm îndreptare de la Dumnezeu. Când uităm lucrul acesta cădem în întristare. Alții au uitat îndemnul care grăiește ca unor fii:

„Fiul meu, nu dispreţui certarea Domnului, nici nu-ti pierde cumpătul când ești mustrat de El. Căci pe cine îl iubește Domnul îl ceartă şi pe tot fiul pe care-l primește îl bate cu varga”, (Evrei 12, 5-6).

Acesta este examenul purtării, ești în stare să vezi în mustrare grija lui Dumnezeu de tine sau numai o treabă de administrație ? De aici se alege folosul sau începe pierderea de vreme.

Purtarea fată de obște dovedește şi mai bine cum suntem cu adevărat. Fată de povățuitori, ca mai mari, avem o purtare, iar noi între noi altă purtare. Aceasta dovedește cu câte fete umblăm. Dacă avem pe Hristos în inimă, către toți avem aceeași faţă, făcând toate ca pentru Dumnezeu, date în chivernisirea obștii pentru neputința firii. Așadar de la așezământul inimii în duhul lui Dumnezeu izvorăște toată purtarea monahului către cel dinafară, iar cele dinafară, după modul cum le face, sporesc duhul celor dinlăuntru.

XIV

Purtarea monahului faţă de rude, prieteni, cunoscuți şi faţă de credincioșii care vin la mănăstire

Urmarea lui Hristos stabilește o altfel de rudenie între oameni decât cea după trup. Între cei ce iubesc pe Dumnezeu mai mult decât orice altceva se stabilește o rudenie duhovnicească. Aceștia se adună laolaltă în obști şi împlinesc unul din cuvintele lui Iisus:

„Tot cel ce se leapădă de avuțiile sale şi pentru Mine părăsește mamă, tată, șotie şi copii - se înțelege, înainte de a le lua - *însutit va lua încă în viața aceasta şi avuție şi tată şi copii* - deși cu necazuri - *iar în veacul ce va să fie viața veșnică."* Iată rudenie, iată avuții de obște ale mânăstirii, deși şi cu necazuri, dar dătătoare de nădejde a vieții veșnice.

Mama şi rudeniile Mele sunt cei ce fac cuvântul lui Dumnezeu, din pricina aceasta rudenia mea după trup rămâne pe planul al doilea ca importantă. Călugăria dezleagă pe monahi de obligațiile îngrijirii familiei în lume. Cu toate acestea, legătura nu e ruptă ci rămâne în dreapta cumpănire a situațiilor şi a celei mai bune soluții. Dacă dai stareţului toată grija ta, o dai şi pe aceasta, şi cum va rândui, aşa va rămâne. Prea multă întâlnire cu rudele nu e bună, pentru că ele aduc grijile lumești, tânguirea că au fost părăsite şi felul de a gândi după lume. Sunt totuşi rude care se bucură cu adevărat de calea noastră. O viață îmbunătățită a noastră le-ar fi singura mângâiere şi bucurie care ar cântări în sufletul lor mai mult decât amărăciunile. Acesta-i primul folos sufletesc ce se aşteaptă de la noi. Iar al doilea e acela al rugăciunilor pentru mântuirea lor.

Prieteni, cunoscuți, vizitatori şi închinători nu mai sunt de folos celui ce se nevoiește să-şi tină mintea şi inima curate de gânduri. Pentru porunca dragostei pot fi primiți, dar după rânduiala cea pentru străini. Putem vorbi cu ei dar la un nivel de seriozitate. Totdeauna şi în toate mânăstirile unde mirenii au fost primiți fără nici o băgare de seamă, aceștia au destrămat rânduiala şi au sfârşit prin desființarea mânăstirilor sau şi numai a valorii ei duhovnicești. A umbla după vizitatori sau chiar închinători este a umbla după slava deşartă. Într-o atare mânăstire nu se adâncesc monahii în Duhul lui Dumnezeu ci în duhul lumii. De aceea în mânăstirile clasice nu se îngăduie cu uşurință nici intrarea părinților sau a fiilor după trup.

Până să covârşeşti cu dragostea peste toată făptura trebuie să te nevoieşti cu înfrânarea spre toată zidirea.

XV

Tâlcuirea rânduielii tunderii în monahism

Intrarea în călugărie se săvârșește în vremea Sf. Liturghii, îndată după intrarea cea mică cu Evanghelia. Spre știință, pe scurt, Sf. Liturghie este slujba de căpetenie a Bisericii în care e prezentată viața şi învățătura Mântuitorului precum şi lucrarea de mântuire a omului prin jertfa de pe Golgota. Sf. Liturghie este repetarea sau continuarea peste veacuri a aceleiași jertfe şi taine. Fratele care vine la călugărie este o roadă a acestei jertfe. Brațele părintești îl așteaptă deschise pe cruce. Aceasta e cea mai puternică chemare ce s-a putut face vreodată oamenilor. În faţa ei părăsim viața cea ușuratică a firii şi dorim să dăm şi noi vieții același înțeles. Iar slujitorul tainei lui Dumnezeu, preotul sau arhiereul, primește pe fratele înaintea ușilor împărătești, deschizându-i urechile dragostei prin cuvintele Domnului:

„Veniți la Mine toți cei osteniți şi împovărați - cu păcatele - *şi Eu vă voi odihni pe voi.”* Păcatele, patimile, ostenesc şi încarcă, slăbesc şi apasă sufletul în întuneric. Dorul după odihnă de acestea este fundamentat în suflet. Acestui dor nimeni şi nimic nu-i poate răspunde decât Iisus. De la El învățăm smerenia şi primim odihna, adică nepătimirea.

Cuvântul de lămurire continuă şi prin el fratele e adus înaintea lui Dumnezeu în privința dorinței sale. În faţa sfințeniei lui Dumnezeu avem deodată aceste simțăminte contradictorii, de frică şi de bucurie, de temere şi de atragere. Dar nu numai Mântuitorul e nevăzut de fată, ci şi Preaslăvita Sa Maică, sfinții îngeri şi toți sfinții cei dintre oameni vin de fată asupra hotărârii fratelui cu destinul sufletului său. Stau plecate privirile întregii lumi văzute şi nevăzute. Aceștia sunt martorii noștii în ziua răsplătirii, când Mântuitorul nostru va veni să judece vii şi morții, nu după cum vom făgădui mărturisind - cu gura - ci după cum vom păzi şi împlini - cu fapta - cele ce vom făgădui.

Deci e întrebat fratele de ce a venit în faţa altarului, în faţa jertfelnicului Domnului. Iar fratele răspunde spunând-și dorința călugăriei. Dorința aceasta e însă o convingere. Preotul confirmă bunătatea şi fericita alegere a fratelui. Fratele a ales biruința asupra firii, urmează să o câștige prin osteneli şi suferințe. O astfel de hotărâre, ca să ducă la rezultat, trebuie să îndeplinească o condiţie esențială: să fie o hotărâre a libertății sale. Libertatea conștiinței e cel

mai adânc bun spiritual pe care-l avem la îndemână în viață. Acesta este factorul de care Biserica tine seama şi garantează seriozitatea convingerii, alegerii şi statorniciei. Sila împrejurărilor, sila neputințelor, sila înfrângerilor, dacă nu se vor converti în convingere, nu stau garanție pentru călugărie. Făgăduințele călugăriei sunt așadar pe viață, viață petrecută într-o mânăstire.

Urmează întrebări şi răspunsuri, cele trei răspunsuri sau voturi monahale. Primul este fecioria, al doilea ascultarea de povățuitor şi de frați, iar al treilea sărăcia, lipsurile vieții călugărești. După aceste trei făgăduințe din partea fratelui, preotul, slujitorul tainei, lămurește mai pe larg în ce constau aceste sfinte făgăduințe. Mai întâi că sunt date în faţa Celui Sfânt, că sunt scrise de îngeri şi că vom da seama de ele şi la sfârșitul lumii. Trăite aceste făgăduințe, prin ele se arată în viața noastră viața Domnului, întrucât El Însuși este Viața veșnică. Viața monahală nu este o viață după trup. Poftele lui trebuiesc stinse.

Cuviința fată de om trebuie câștigată şi mintea curățită prin nevoințe, căci şi trupul e chemat la sfințenie şi viață veșnică. De aceea şi el trebuie făcut ascultător de Dumnezeu. Postul, osteneala, privegherea, îl îmblânzesc. Ascultare să ai faţă de toți.

În ascultări fără cârtire zice preotul. La viclene gânduri să te aștepți, care vor să zdruncine hotărârea de a merge prin greutăți în urma lui Hristos. Acestea vor să te întoarcă înapoi de la calea Duhului iarăși la calea firii. Firea trebuie tămăduită de frică în faţa suferinței. Pentru dobândirea vieții duhovnicești trebuie să birui şi toată dragostea firii, chiar şi dragostea de părinții după trup. Nici dragostea de sine nici dragostea de slavă să nu mai ai. Nu împărți sufletul tău ci adună-l din toate şi dă-l întreg lui Hristos. De toate să fii sărac, ca să atârni întru totul de Dumnezeu. Oamenii te vor defăima, neînțelegându-ti viața, dar nu uita că nici viața lui Iisus nu au înțeles-o cei ce L-au răstignit.

Oamenii prea legați de fire nu au înțeles niciodată viețuirea cea mai presus de fire, de aceea s-au temut de aceia cu o astfel de viețuire ca de un rău, ca de o mustrare şi i-au făcut mucenici. Iar cuvioșii au trăit o viață de bună voie, o viață de mucenici. Viețile Sfinților ne sunt nouă hrană şi curaj în urmarea lui Hristos, precum şi convingerea că e cu putință această urmare. Hristos făcându-Se om ne-a dat nouă această putință.

Cu toate acestea viața după Hristos nu e o viață de vis sau de visători, nici o viață cu minuni. Lepădarea de sine şi crucea rezumă toate greutățile ce le vom avea cu firea cea veche

şi ne prevestesc multă umilință în lumea aceasta. Dar tocmai acestea când le vom împlini ne fac dovada că viața noastră e după Dumnezeu. Întru aceasta ne stă puterea, de a ne bucura întru necazuri. Cu trupul ne amărâm pentru greutatea virtuților dar cu sufletul ne bucurăm pentru plata pe care o aduc.

Fratele e întrebat dacă poate mărturisi această concepție de viață. Cu Harul lui Hristos acest fel de viețuire e cu putință. Preotul se roagă în continuare lui Dumnezeu, amintind şi fratelui că dragostea lui Dumnezeu fată de cel mai mare păcătos e mai mare decât dragostea celui mai mare sfânt pentru Dumnezeu, de aceea Dumnezeu nu uită de om cum uită omul de Dumnezeu. De aceea El știe dorul fratelui şi adaugă la acesta puterea Sa, spre împlinirea poruncilor Sale.

Sfaturile evanghelice prin făgăduință solemnă devin porunci. Cel mai frumos dar pe care îl putem face lui Dumnezeu e să ne dăruim Lui pe noi înșine, pe viață. Dumnezeu primește şi îmbrățișează, apără şi întărește un asemenea dar. Abia cu această dăruire a dragostei prindem putere asupra greutății, asupra neputinței şi căpătăm curaj în nevoințe. Un duh nou se sălășluiește întru noi din clipa aceasta. Îl avem noi mai de demult, dar acum a prins el inima noastră în razele lui. Căci duh dumnezeiesc este dragostea care a făcut sfinți.

Cu capul plecat şi cu cartea rânduielii călugăriei pe cap, preotul se roagă lui Dumnezeu să-l primească şi pe fratele acesta în ceata celor care au părăsit toate cele lumești şi s-au făcut vrednici de Dumnezeu. Întărit de Adevăr, îngrădit de Duhul Sfânt, hotărârea fratelui să fie neclintită în războaiele cu meșteșugirea potrivnică. Biruința se câștigă prin răbdarea întărită de Dumnezeu cu Har şi prin rugăciunile Maicii Creștinătății, Preasfânta Stăpână de Dumnezeu Născătoarea şi ale tuturor sfinților întru care S-a proslăvit Dumnezeu Cel în Treime închinat.

Toți își pleacă capetele. Preotul din nou se roagă lui Dumnezeu să-l primească pe fratele acesta, care şi-a ales din feluritele căi de mântuire pe aceasta a jertfei de sine. Rugăciunea continuă ca poftele şi gândurile firii să fie ridicate de la dânsul odată cu tunderea părului, al căror semn este. Păzirea poruncilor aduce în fire sfințenia Celui ce a dat poruncile. Preotul mai cere de la Dumnezeu şi darul nestrămutării hotărârii fratelui, voința oțelită care i-a caracterizat pe nevoitori.

Cu acestea slujitorul Sf. Liturghii se apropie de Cel ce nevăzut săvârșește Taina, Hristos, întinde mâna sa după Sf. Evanghelie așezată în faţa icoanei Mântuitorului din tâmplă şi zice: *„Iată Hristos, nevăzut, aici stă de fată.”* Şi preotul mai întreabă odată pe fratele dacă face pasul călugăriei de bună voie, deplin liber, fiindcă numai acesta e factorul sufletesc hotărâtor în căile omului. În adâncul ființei sale omul e libertate. Acesta e darul lui Dumnezeu făcut omului, prin care l-a deosebit de toată făptura văzută şi l-a înrudit cu îngerii şi cu aceasta l-a făcut capabil şi de viață îngerească. Călugăria e așadar o logodnă cu modul mai presus de veac al viețuirii îngerești.

Fratele afirmă definitiv libertatea conștiinței sale în faţa Celui ce-i va desăvârși libertatea. Logodna aceasta începe însă cu foarfecele, unelte care taie vălul necunoștinței de Dumnezeu de pe suflet sau mrejile patimilor de pe minte. La această tăiere nu numai că te învoiești, dar săruți şi foarfecele, mijloacele fizice sau morale cu care se face această rupere a sufletului şi a mintii de patimi. Aceasta a fost ultima zi din viață în care ai mai avut păreri personale şi voință proprie. De la logodna cu îngerescul mod de viață sub o nouă lege, tăierea voii şi a toată părerea îți este lege. Aceasta o ai chiar din mâna lui Hristos. În lumea nevăzută sunt mii şi milioane de ființe şi numai o singură voie a lui Dumnezeu este. Prin călugărie intri în această lume ca să completezi locul cetei a doua îngerești pe care Dumnezeu a hotărât să-l împlinească cu oamenii care, în trup greoi fiind, biruie în lupte pe îngerii cei căzuți prin neascultare. De aceea, ca să sui la sfârșitul zilelor la această destinație cerească, trebuie să înveți firea de a nu avea pe pământ altă voie decât numai voia lui Dumnezeu, precum e şi în cer. Ce rost mai au aceste foarfeci ? Foarfecele, povățuirile, mustrarea, dojenirile, ocara au rostul tăierii patimilor, căci cu tăierea voii se taie toată patima. Iar al doilea rost al foarfecelor este venirea la cunoștința adevărului care este Hristos.

Adevărul este ființă vie. Noi însă suntem ființă, dar prinsă în amăgiri. Trebuie tăiate amăgirile ca să ființăm în Adevăr, adică în Hristos. El e uşa la casa Tatălui, iar Duhul e cheia căruia Fiul îi deschide. Aceasta-i cunoștința adevărului cu noi, cu calea noastră după Duh, cu destinația noastră cerească. Pe acest înțeles luptătorul primește nume nou, după al unuia dintre sfinții care bine s-au nevoit. De aici începând, de la darea numelui, monahul e un nou botezat, care își înțelege personal Botezul. Aceasta nu e repetarea primului Botez, ci înnoirea lui. Viața lui viitoare, deși continuată pe pământ, va avea să fie o slavă a Sfintei Treimi. Întreaga Sfântă Treime își face sălaș într-un ales. Chemații sunt mulți,

dar vin numai câte unii care se aleg. Cu acestea începe noua îmbrăcare în Hristos, din afară văzându-se cele ce urmează.

Mai întâi o cămașă albă, haină luminoasă a Sfântului Duh, Harul luminii dumnezeiești care stinge pentru totdeauna mohorâciunea întristării din patimi şi luminează firea cu slavă dumnezeiască. Acum e logodna cu darul luminii de pe Tabor, urmează lucrarea de o viață şi înmulțirea lui până cuprinde în dumnezeiască văpaie nu numai sufletul ci şi trupul. Aceasta e haina noastră, haina de lumină pentru ziua de nuntă a Fiului, care este la sfârșitul veacului acestuia şi începutul veacului viitor.

Urmează paramanul a cărui însemnare, ca să n-o uităm, e scrisă pe el: *„Luați jugul Meu că este bun şi sarcina Mea ușoară."* Iar din prooroci: *„Dat-am spatele Meu spre bătăi şi obrazul Meu spre pălmuire şi faţa Mea n-am ferit-o de scuipări."* Iisus e arătat de Revelație şi ca înger de mare Sfat, ca unul ce a descoperit Calea de mântuire. Cu această Cale a îngerului de mare Sfat al lui Dumnezeu ne logodim şi din această pricină calea scrisă pe paraman e numită a îngerescului chip, căci nu sunt aceste cuvinte dintre cuvintele îngerilor.

Crucea amintește de toată lucrarea de mântuire, de umilirile prin care a trecut Iisus nevinovat, de desăvârșita jertfă de Sine. La aceeași cale ne făgăduim şi noi, printre ocări şi scuipări, căci noi vrednici suntem de acestea. Jertfa Mântuitorului a dat Crucii putere de alungare a meșteșugirii potrivnice. Crucea este podoaba Bisericii, Crucea este întărirea credincioșilor şi dracilor rană. Armă împotriva diavolului crucea Ta ne-ai dat cântă Biserica.

Dulama nu are decât însemnătatea culorii negre, semnul lepădării de lume. Lumea îmbracă haine colorate, călugărul stinge de pe sine culorile cu viața curată a pocăinței.

Cingătoarea au descoperit-o luptătorii pentru că prin ea își măresc puterile de luptă. Călugărul are această luptă: omorârea firii sale celei vechi şi nevoința înnoirii duhului.

Culionul vine de la coif, care e un acoperământ de luptă, cu rostul să apere capul de săgeți. El înseamnă nădejdea de mântuire. În lupta cu patimile, cu firea, cu viclenele gânduri, adeseori primim săgețile deznădejdii în cap. Dacă însă suntem întăriți lăuntric cu credința, nădejdea şi dragostea - în Dumnezeu trei paveze aprinse ale Duhului Sfânt: una a minții, una a inimii şi una a voinței - săgețile vicleanului nu ne ating, ci-l ard ale noastre pe el. Căci celor întăriți în smerenie le îngăduie Dumnezeu să-l ardă pe vicleanul cu sabia duhului.

Rasa amintește hainele de zale care apără pieptul şi toate încheieturile. Rasa e îmbrăcămintea cuvioșilor care sting toate gândurile rele şi îndemnările voii proprii, smerindu-le cu gândul morții. Haina aceasta de luptă are de asemenea culoarea neagră. Cu gândul morții omori plăcerea pătimașă de viață deșartă. Culoarea neagră a îmbrăcămintei călugărești nu are însemnătatea de doliu pe care o are această culoare la mireni.

Sandalele sunt încălțămintea ușoarei alergări în luptă, căci mult trebuie să alergi până plinești gătirea Evangheliei păcii. Până la pacea nepătimirii e mult de alergat şi totuși trebuie ajuns la pacea evanghelică (pentru care avem Evanghelia) în termen. Termenul dobândirii biruinței asupra patimilor e până este ziuă adică mai înainte de seara vieții sau chiar a nopții. Ca să știm cum să ne împărțim vremea sau stadiul vieții acesteia, aducem la mijloc cuvântul Sf. Ioan Scărarul: *„Celor începători știrea că sunt după Dumnezeu le-o dă pașii lor care sunt roadele smereniei. Celor din stadiul de mijloc, dispariția luptelor, iar celor desăvârșiți, manifestarea şi prisosința luminii dumnezeiești."*

Mantia se vede în zugrăvirile sfinților mucenici, aparținând şi ea îmbrăcămintei ostașilor. De la dobândirea nepătimirii firea omenească se bucură de harul luminii dumnezeiești, ca şi îngerii. De vrei să te faci călugăr, fă-te ca focul. Mantia deși e neagră nu înseamnă gândul morții, deși cuvioșii adormiți se înfășoară în mantie. Mantia e o îmbrăcăminte plisată, ceea ce amintește o îmbrăcăminte de raze a unei lumini necreate, țâșnind ca fulgerele din ființa lui Dumnezeu așa cum s-au învrednicit s-o vadă pe Muntele Tabor Petru, Iacov şi Ioan, şi aceasta numai cât îi este cu putință firii omenești. Aceasta este îmbrăcămintea nestricăciunii şi sfințeniei, lumina dumnezeiască în care au strălucit mulți, oameni după fire şi dumnezei după har (Sf. Simeon Noul Teolog).

Camilafca e un văl ușor, aproape străveziu, care pogoară de pe cap la corp. Deși e negru şi el, nu înseamnă gândul morții. E un simbol al minții care sub puterea curățitoare a Harului devine străvezie, devine de culoarea cerului şi se vede pe sine ca lumină înțelegătoare. Aici e o mare taină a vieții duhovnicești. Altarul minții în care s-a sălășluit Hristos la Botez devine tot luminos şi lumina dumnezeiască din Iisus străbate catapeteasma care este trupul în întregimea lui şi astfel mintea noastră se unește cu mintea lui Hristos - cum spune Sf. Apostol Pavel - şi tot trupul nostru se face primitor de lumină înțelegătoare. Iată unde are să ajungă rugăciunea minții, să străbată nu numai luptele ci şi nepătimirea. Într-o atare tărie şi deplinătate de Duh mintea nu mai cugetă greșit sau rătăcit pe Dumnezeu ca obiect ci ne întâlnim noi şi Dumnezeu în același subiect al unei altfel de cunoașteri, mai presus de firea de

dincoace a mintii (Dumnezeu este subiectul universului văzut şi nevăzut şi tot universul este obiectul cugetării lui Dumnezeu; deci Dumnezeu gândește lumea iar nu făptura Îl gândește pe Dumnezeu; când face aceasta nu e de mirare că nu-L găsește, de vreme ce-L face ceea ce nu e: obiect). În felul acesta El se face hrană mintii noastre căci în ea s-a sădit putința unirii omului cu Dumnezeu.

Metaniile sunt o asemănare a sabiei. Rugăciunea mintii este sabia Duhului care taie gândurile rele cu Numele lui Iisus. Propriu-zis, Iisus ne izbăvește neîncetat de lupta potrivnică:

„Cu Numele lui Hristos Iisus batem pe vrăjmași. Căci armă mai puternică asupra diavolului ca Numele lui Dumnezeu în cer sau pe pământ nu este" (Sf. Ioan Scărarul).

Crucea de mână noului mărturisitor al lui Hristos îi amintește că lepădarea de sine şi luarea crucii e o lucrare permanentă în toată calea spirituală. Bobul care nu vrea să moară, fie chiar şi de grâu, nu mai aduce nici o roadă. Mântuirea se lucrează numai pe ruinele egoismului.

Făclia nu este o simplă luminiță sau simplă candelă aprinsă. Însemnătatea ei în rânduiala călugăriei e mult mai cuprinzătoare şi vrea să spună că noi înșine trebuie să ne transformăm într-o făclie. Noi suntem pietrele, lemnele sau jertfa de bună voie pe altarul lui Ilie, altarul de dovedire al adevăratului Dumnezeu. Iar de foc se va îngriji Dumnezeu. Dovezile existentei Celui Preasfânt - cele mai strălucite dovezi - sunt sfinții în lumina dumnezeiască. Acești biruitori asupra firii, asupra zidului, a vălului necunoștinței de Dumnezeu, aduc irezistibil pe oameni să dea slavă şi să cunoască pe Dumnezeu. Așa au strălucit ca soarele: Avva Sisoe, Avva Pamvo, Avva Siluan, Avva Simeon Noul Teolog, Sf. Serafim de Sarov, ca să nu pomenim decât pe cei mai cunoscuți.

După ce noul monah a primit toată îmbrăcămintea şi uneltele de ostaș al Duhului, preotul îl binecuvântează. Aceștia sunt binecuvântații Tatălui Meu, binecuvântații Sfintei Treimi. Preotul, iconomul Tainelor lui Dumnezeu, se roagă pentru noul monah să fie numărat în ceata cuvântătorilor de Dumnezeu şi scris în Cartea Vieții, să străbată în lumea aceasta toată calea ascetică, prezentată în icoana călugărului răstignit pe cruce, interiorizat, cu făcliile aprinse, deși în afară patimile îi strigă toate: Dă-te jos de pe cruce. Cu acestea, noul monah este dus într-o strană. Așa i se dă un loc în Biserica luptătoare. Şi continuă Sf. Liturghie în care se

ivește rugăciunea pentru noul luptător al Duhului: *„să fie acoperit de către săgețile potrivnicului şi ajutat de Dumnezeu ca să petreacă în smerenie, dreaptă credință şi neprihănire, ca să biruie firea cea veche a patimilor şi să crească într-însul omul cel nou, Hristos.”* Ectenia continuă: *„ [...] şi pentru iertarea păcatelor lui.”* Călugăria e dătătoare de Har, șterge tot trecutul păcatelor, e Taină a Pocăinței. Avva Moise Arapul cel din tâlhari a ajuns preot. Sf. Liturghie se orientează şi ea cu atenție către noul mărturisitor al Jertfei, care acum e un nou botezat. Trisaghionul - cântarea Sfintei Treimi - e al Tainei Botezului sau a praznicelor împărătești:

- *Câți în Hristos v-ați botezat, în Hristos v-ați şi-mbrăcat. Bucurie în cer s-a făcut, bucurie împărătească. Stihurile Apostolului sunt profetice:*

- *Domnul este luminarea, Domnul şi Mântuitorul meu, de cine mă voi teme ? Domnul este sprijinitorul vieții mele, de cine mă voi înfricoșa ?*

Până aici nu s-a arătat şi latura de primejdie a războiului. Pot apare lupte ascuțite, răniri, amăgiri, curse, înfricoșări, vedenii mincinoase, năluci, halucinații, spăimântări. Mulțimea curselor o trece smerenia, ea nici măcar atinsă nu e. Vedenii nu primi, în primejdii atârnă-te de Dumnezeu. Apostolul călugăriei amintește încă odată simbolul îmbrăcămintei de război. Toți sunt îndrumați de Apostolul Pavel să-şi întărească curajul, întemeindu-se pe tăria puterii lui Dumnezeu. Firea noastră trebuie să o îmbrăcăm cu toate armele cu care l-a bătut Iisus pe potrivnic. Căci nu suntem împotriva firii ci împotriva duhurilor răutății care au abătut firea de la Dumnezeu. Cu armele lui Dumnezeu vrăjmașul spiritual poate fi biruit. Ca începători avem a ne lupta cu patimile noastre şi cu deprinderea sau învățarea smereniei, care e o nouă armă. Pentru curse mai grele, războiul cu diavolul e al celor mai sporiți şi desăvârșiți. Aceasta e prin îngăduința lui Dumnezeu, fie ca prin om să-l judece Dumnezeu pe diavolul, fie ca pe om să-l smerească prin potrivnic. A sta drept în luptă nu e a firii omenești nici a virtuții tale ci a harului lui Hristos şi a tot ajutorul lui Dumnezeu. Apostolul se încheie cu un stih de smerenie din Psalmi, după care luptătorul prin firea sa e sărac, un neputincios, dar care poate striga în conștiința sa către Dumnezeu şi e auzit şi izbăvit din toate necazurile lui. De la cunoașterea acestei sărăcii din fire, a sărăciei noastre de duh, de aici începe îmbogățirea noastră în Dumnezeu.

Evanghelia călugăriei reamintește pe scurt că unui ucenic Iisus îi cere: capacitate sau putere de dragoste, capacitate sau putere de suferință, mai exact spus de jertfă, îi cere o încredere neclintită în biruința asupra patimilor şi asupra puterii potrivnice, iar ca o încununare îi cere curajul smereniei sau al umilirii. Cu aceste însușiri sufletești se ajunge la odihna sufletului sau nepătimirea. Acestea se pot ajunge încă în veacul acesta, iar în veacul viitor ucenicul va intra în ziua cea neînsetată a odihnei.

Sf. Liturghie continuă, iar la vremea dumnezeieștii Împărtășiri vine şi noul monah, căci după cum la primul Botez e rânduită şi Sf. Împărtășanie așa şi la al urmării lui Hristos. Cu sufletul şi cu trupul să mă sfințesc, Stăpâne, să mă luminez şi să fiu Tie casă prin împărtășirea Sfintelor Taine, să Te am pe Tine cu Harul viețuind întru mine, cu Tatăl şi cu Duhul, mult Milostive, Făcătorule de bine. Ca focul şi ca lumina să-mi fie mie Trupul şi Sângele Tău cel scump, Mântuitorul meu, arzând materia păcatului şi mistuind spinii patimilor şi luminându-mă întreg pe mine, care mă închin dumnezeirii Tale. Aceasta este taina unirii cu Hristos, unul din rosturile Liturghiei.

În vremea rugăciunii Amvonului de la sfârșitul Liturghiei, noul călugăr primește o Evanghelie în mâini, ca bine să-şi întipărească în suflet acest testament nou pe care l-a primit şi el din darul lui Dumnezeu. Făgăduința lui către Dumnezeu o sărută toată obștea, sărutând şi ei Evanghelia şi crucea noului monah, întrebându-l cum îl cheamă. Noul monah își spune numele său nou şi fiecare îi urează să se mântuiască, să sfințească şi el numele acesta şi să fie primite la Dumnezeu şi rugăciunile lui pentru obște, pentru creștinătate şi pentru toată făptura.

Cu aceasta se încheie Sf. Liturghie iar noul ales, cu lumânarea aprinsă, cu sufletul luminat, iese şi el din biserică şi merge la stareț sau egumen pentru blagoslovenie şi dulce povățuire. Acesta îl învață iarăși despre însușirile sufletești cu care se realizează călugăria: ascultarea de Hristos, lepădarea de voia proprie, smerenia şi celelalte, din care l-a luminat şi pe el Duhul lui Dumnezeu în calea aceasta. Îi adâncește în suflet statornicia şi dragostea de această aleasă cale:

Așa să-ti fie toate zilele vieții tale în călugărie ca ziua cea dintâi.

De acum, fiule, înflorește unde te-a chemat şi te-a sădit Dumnezeu.

Amin.